

BIULETYN
SĄDU NAJWYŻSZEGO
nr 5/2024

z dnia 12 czerwca 2024 r.

Spis treści

	Str.
PYTANIA PRAWNE DO IZBY CYWILNEJ.....	2
UCHWAŁY IZBY CYWILNEJ	4
ORZECZENIA TEZOWANE IZBY CYWILNEJ	7
PYTANIE PRAWNE DO IZBY KARNEJ.....	12
UCHWAŁA IZBY KARNEJ.....	13

PYTANIA PRAWNE DO IZBY CYWILNEJ

III CZP 20/24

Pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego przedstawione do rozpoznania przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy w sprawie majątkowej, w której dochodzone są w ramach żądania głównego i żądania ewentualnego roszczenia o ustalenie i zapłatę:

– wartość przedmiotu sporu określa suma wartości roszczenia o ustalenie i roszczenia o zapłatę, czy też wyłącznie wartość roszczenia o zapłatę?

– o wartości przedmiotu sporu decyduje zawsze wartość żądania głównego, czy też może to być wartość żądania ewentualnego, jeśli jest ona większa?”

III CZP 21/24

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Olsztynie przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy sytuacja, w której w składzie sądu orzekającego zasiadała osoba powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego wskutek procedury zainicjowanej obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości o wolnych stanowiskach sędziowskich, przeprowadzonej przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa, której skład ukształtowano w wyniku wyboru przez Sejm RP piętnastu sędziów w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), może stanowić samoistną podstawę:

1) nieważności postępowania wynikłej ze sprzeczności z przepisami prawa składu sądu orzekającego (art. 379 pkt 4 k.p.c.)?

ewentualnie:

2) uznania orzeczenia wydanego z udziałem takiej osoby za nieistniejące w znaczeniu prawnoprocesowym (*sententia non existens*)?”

III CZP 22/24

Pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego przedstawione do rozpoznania przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy w sporze o roszczenie objęte zawezwaniem do próby ugodowej sąd każdorazowo obowiązany jest dokonać oceny materialnej tego zawezwania odnośnie motywacji wierzyciela, to jest co do rzeczywistego istnienia celu, o którym mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c.?”

III CZP 23/24

Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy w przypadku częściowego zasądzenia wynagrodzenia kuratora konieczne jest odrębne orzekanie o oddaleniu wniosku o zasądzenie tego wynagrodzenia w pozostałym zakresie?”

UCHWAŁY IZBY CYWILNEJ

III CZP 142/22 – z dnia 8 maja 2024 r. w składzie 7 sędziów
na wniosek Rzecznika Finansowego

1. Jeżeli poszkodowany poniósł już koszty naprawy pojazdu lub zobowiązał się do ich poniesienia, wysokość odszkodowania z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych powinna odpowiadać tym kosztom, chyba że w danych okolicznościach są one oczywiście nieuzasadnione; wysokość odszkodowania nie zależy od ulg i rabatów możliwych do uzyskania przez poszkodowanego od podmiotów współpracujących z ubezpieczycielem.

2. Jeżeli poszkodowany nie poniósł jeszcze kosztów naprawy pojazdu ani nie zobowiązał się do ich poniesienia, wysokość odszkodowania z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych powinna odpowiadać przeciętnym kosztom naprawy na lokalnym rynku, z uwzględnieniem możliwych do uzyskania przez poszkodowanego ulg i rabatów, chyba że skorzystaniu z tych ulg i rabatów sprzeciwia się jego uzasadniony interes.

III CZP 21/24 – z dnia 10 maja 2024 r. w składzie 1 sędziego
na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Olsztynie:

„Czy sytuacja, w której w składzie sądu orzekającego zasiadała osoba powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego wskutek procedury zainicjowanej obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości

o wolnych stanowiskach sędziowskich, przeprowadzonej przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa, której skład ukształtowano w wyniku wyboru przez Sejm RP piętnastu sędziów w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), może stanowić samoistną podstawę:

1) nieważności postępowania wynikłej ze sprzeczności z przepisami prawa składu sądu orzekającego (art. 379 pkt 4 k.p.c.)?"

ewentualnie:

2) uznania orzeczenia wydanego z udziałem takiej osoby za nieistniejące w znaczeniu prawnoprocesowym (*sententia non existens*)?"

postanowiono umorzyć postępowanie przed Sądem Najwyższym.

III CZP 38/23 – z dnia 14 maja 2024 r. w składzie 7 sędziów na pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego

W postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami (art. 567 § 1 i 3 w zw. z art. 684 k.p.c.) sąd z urzędu rozstrzyga także o roszczeniach wynikających z nieusprawiedliwionego rozporządzenia składnikami majątku wspólnego przez jednego z małżonków na własne potrzeby przed ustaniem wspólności majątkowej małżeńskiej.

III CZP 21/23 – z dnia 22 maja 2024 r. w składzie 7 sędziów na pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego

Artykuł 115 k.c. nie ma zastosowania do upływu terminu przedawnienia.

III CZP 49/23 – z dnia 22 maja 2024 r. w składzie 3 sędziów na pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

Poniesione przez wierzyciela zryczałtowane koszty postępowania upadłościowego wynikłe ze zgłoszenia wierzytelności po upływie terminu wyznaczonego do zgłaszania wierzytelności nie wchodzą w skład masy upadłości, a ich wydatkowanie przez syndyka nie podlega kontroli sędziego-komisarza w ramach rozpoznania sprawozdania rachunkowego.

III CZP 62/23 – z dnia 24 maja 2024 r. w składzie 3 sędziów na pytanie prawne Sądu Rejonowego w Koninie

W stanie prawnym ukształtowanym ustawą z 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1860) i ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 614) zażalenie do innego składu sądu pierwszej instancji na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych odrzuca sąd w składzie jednego sędziego (art. 394^{1a} § 1¹ k.p.c.).

ORZECZENIA TEZOWANE IZBY CYWILNEJ

II CSKP 281/22 – wyrok z dnia 31 maja 2023 r.

Potwierdzenie czynności dokonanej przez fałszywego pełnomocnika jest jednostronną czynnością prawną osoby, w imieniu której czynność taka została dokonana. Żaden przepis kodeksu cywilnego nie wymaga zachowania formy szczególnej dla tej czynności, a więc oświadczenie woli potwierdzające tzw. czynność prawną kulejącą może być co do zasady dokonane w jakiegokolwiek formie. Wyjątek od tej zasady może wynikać z art. 99 § 1 k.c.

II CSKP 1682/22 – wyrok z dnia 26 października 2023 r.

Możliwe jest w realiach konkretnej sprawy stwierdzenie (przesłankowo), że doszło do zasiedzenia nieruchomości, a więc zostały spełnione przesłanki z art. 172 § 1 i 2 k.c., nawet jeżeli nie został podniesiony formalny zarzut w tej materii.

II CSKP 906/22 – postanowienie z dnia 11 listopada 2023 r.

1) Nieważność testamentu spowodowana wadą oświadczenia woli spadkodawcy może być uwzględniona przez sąd z urzędu, ale jedynie z zachowaniem terminów zawitych o których mowa w art. 945 § 2 k.c.

2) Przyjęcie interpretacji skutkującej nieważnością testamentu w sytuacji, gdy jest możliwe jego utrzymanie w mocy przez odmienną interpretację, narusza art. 945 § 2 k.c.

3) Zakres wykładni testamentu ogranicza się do oświadczenia

woli spadkodawcy zawartego w testamencie, a nie jego zamysłów w nim nie zmaterializowanych.

4) W procesie interpretacji testamentu w pierwszej kolejności stosuje się ogólną regułę wykładni przewidzianą w art. 948 k.c., a dopiero gdy ona zawiedzie, testament podlega wykładni według reguł szczególnych.

II CSKP 1982/22 – wyrok z dnia 11 stycznia 2024 r.

Odmowa zawarcia ugody w postępowaniu pojednawczym nie może być traktowana jako wdanie się w spór co do istoty sprawy, uniemożliwiające podniesienie zarzutu zapisu na sąd polubowny w późniejszym postępowaniu rozpoznawczym.

II CSKP 836/23 – wyrok z dnia 11 stycznia 2024 r.

Niedopuszczalne jest równoczesne uwzględnienie zarówno żądania głównego, jak i ewentualnego.

II CSKP 1657/22 – wyrok z dnia 26 stycznia 2024 r.

1. W razie wystąpienia tzw. luki planistycznej przysługiwanie właścicielowi nieruchomości roszczenia, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uzależnione jest istnienia potencjalnej, ale jednocześnie realnej możliwości określonego korzystania z nieruchomości, która wskutek uchwalenia planu została utracona lub istotnie ograniczona.

2. W powyższym wypadku ocena, czy doszło do utraty lub istotnego ograniczenia możliwości korzystania z nieruchomości nie może sprowadzać się do porównania nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z planem obowiązującym

poprzednio, przed wystąpieniem tzw. luki planistycznej.

II CSKP 892/22 – wyrok z dnia 7 lutego 2024 r.

Narzucenie kontrahentowi niekorzystnych warunków umownych, które pozbawiało go częściowo prawa do marży handlowej, stanowi poważne naruszenie interesu przedsiębiorcy.

II CSKP 1318/22 – postanowienie z dnia 7 lutego 2024 r.

Nie jest dopuszczalne wydanie postanowienia wstępnego w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia.

II CSKP 1847/22 – wyrok z dnia 8 lutego 2024 r.

Wezwanie do zapłaty nie wymaga formy szczególnej, a zatem i umocowanie do jego dokonania nie wymaga takiej formy, chyba że w konkretnym stosunku prawnym strony wprowadzą obowiązek zachowania szczególnych wymagań wezwania, w tym co do jego formy, jeżeli uważają je za konieczne do zachowania i określą skutki niezastosowania się do tych wymagań.

II CSKP 1912/22 – postanowienie z dnia 8 lutego 2024 r.

Przewidziane w art. 67 § 1 k.s.h. sposoby zakończenia działalności spółki są równorzędne. Również zatem uzgodniony „inny sposób” powinien prowadzić do pełnego rozliczenia spółki w stosunkach zewnętrznych oraz w relacjach między wspólnikami. Wierzyciele nie mogą być pozbawieni informacji, jakie są dalsze losy majątku spółki po zaistnieniu przyczyny jej rozwiązania i kto ponosi odpowiedzialność za jej zobowiązania.

II CSKP 947/22 – wyrok z dnia 9 lutego 2024 r.

Przyczyny odwołania uznania powództwa nie są ograniczone do przypadków wad oświadczeń woli w rozumieniu art. 84 i n. k.c.

II CSKP 1871/22 – wyrok z dnia 9 lutego 2024 r.

1. Określone w art. 363 § 1 zdanie drugie k.c. pojęcie „nadmiernych kosztów” należy odnosić także do odszkodowania pieniężnego identyfikowanego z hipotetycznymi kosztami przywrócenia rzeczy do stanu poprzedniego.

2. Zasadniczo nieruchomości gruntowe nie ulegają zużyciu z uwagi na upływ czasu (nie podlegają amortyzacji), tak jak to ma miejsce w przypadku nieruchomości budynkowych, lokalowych oraz rzeczy ruchomych, ale koszty usunięcia uszkodzeń nieruchomości gruntowych wywołanych zachowaniem deliktowym sprawcy nie zawsze pokrywają z różnicą między wartością nieruchomości bez uszkodzeń a wartością nieruchomości z uszkodzeniami albo mają poziom zbliżony do tej różnicy.

3. W przypadku długotrwałości procesu odszkodowawczego, gdy ponadto wysokość ustawowych odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego jest korzystniejsza dla poszkodowanego w stosunku do wzrostu wartości rzeczy uszkodzonej, czy wzrostu kosztów związanych z usunięciem jej uszkodzenia, w okresie od wezwania sprawcy do naprawienia szkody do dnia wyrokowania – w świetle art. 363 § 2 k.c. – nie można odmówić poszkodowanemu prawa do żądania odszkodowania w wysokości uwzględniającej poziom cen z daty wezwania sprawcy szkody do zapłaty odszkodowania, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej daty.

III CZ 304/23 – postanowienie z dnia 14 lutego 2024 r.

Sąd, który jako pierwszy rozstrzyga jeden z kilku procesów między tymi samymi stronami, nie stosuje art. 366 k.p.c., tj. nie bierze pod uwagę skutków wyroku w innych procesach stron. Dopiero gdy uprawomocni się pierwszy wyrok, sądy orzekające w innych procesach muszą podjąć decyzję, którymi ocenami prawnymi, zawartymi w uzasadnieniu wyroku zapadłego jako pierwszy, są związane.

II CSKP 2121/22 – wyrok z dnia 22 lutego 2024 r.

Umowa pożyczki zawarta pomiędzy stronami nie jest nieważna z tego względu, że osoba trzecia za pomocą przestępstwa wywarła wpływ na sferę motywacyjną jednej ze stron w taki sposób, że zawarła ona z drugą stroną umowę pożyczki.

III CZ 227/23 – postanowienie z dnia 28 lutego 2024 r.

Niedopuszczalne jest rozstrzygnięcie przez sąd pierwszej instancji o roszczeniu ewentualnym jednocześnie z wydaniem nieprawomocnego rozstrzygnięcia oddalającego roszczenie główne.

PYTANIE PRAWNE DO IZBY KARNEJ

I KZP 4/24

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Sosnowcu przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy oświadczenie o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54 § 1 k.p.k., złożone przez osobę uprawnioną przed sądem po wpłynięciu do sądu aktu oskarżenia pozostaje skuteczne po wniesieniu przez prokuratora nowego aktu oskarżenia w wyniku uzupełnienia śledztwa w sytuacji przekazania sprawy prokuratorowi w trybie art. 344a § 1 k.p.k., czy też dla uzyskania statusu oskarżyciela posiłkowego konieczne jest ponowne złożenie tego oświadczenia po wniesieniu przez prokuratora aktu oskarżenia w wyniku uzupełnienia śledztwa?”

UCHWAŁA IZBY KARNEJ

I KZP 9/23 – z dnia 10 maja 2024 r. w składzie 3 sędziów
na pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Warszawie

W postępowaniu karnym nie jest dopuszczalne badanie ważności lub skuteczności aktu ustrojowego powołania sędziego przez Prezydenta RP podjętego w ramach realizacji wyłącznej prerogatywy głowy państwa (art. 179 Konstytucji RP). Sędzia, wobec którego stwierdzono nieprawidłowości w toku procedury nominacyjnej, nie jest osobą nieuprawnioną do orzekania w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.